

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Quartu[m]: est mysteriu[m] admirande significatio[n]is.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

De venerabili sacro. De myst.

leretur iugiter g^mysteriū qd̄ semel offe-
rebat in precii. Sc̄da ē rō legalis ter-
minationis: q̄ em̄ ver^o sacrificiū in passio-
ne terminādū erat. 3° tūc r̄pis uenies
erat ngūū inchoare z nō añ: q̄ n̄ erat que-
nies ymbra z p̄tate simul currere. Beda
finitis veteris p̄tate solēnis q̄ in cōmes
moratōe antiq̄ liberatōis de egypto age-
bant transit ad nouū qd̄ in sue redēptio-
nis memoriā ecclesia frequēter deside-
rat: p̄ carne z sanguine agni sue carnis z
sanguis sacm̄ in panis z vini figura sub-
stituens sacerdos in eternū factus fm̄ o-
dinē melchisedech. Tertia est rō sp̄a-
lis instructōis q̄ est p̄cipue triplex. Pri-
ma ē instructio firmitatis recordatōis. dñi
ce passiois. 3° em̄ in impete passioe institu-
tū est vt magis hoc signo infingeret fidelū
cordib⁹ p̄xime factā passionē. An̄ passio-
ne q̄ institutū fuit nō ad celebrandū tūc s̄
postea vt esset signū rememoratīuū passio-
nis. Un̄ dī. Lu. xij. Hoc facite in meā cō-
memoratōe. Sc̄da est instructio am-
plioris deuotiōis: sc̄z habēde circa hoc sa-
cramētū qd̄ in vltimo recessu suo dñs vt
seipulis tradidit. Aug⁹. lib. de r̄nsiōi ad
ianuariū. Saluator vt vehemētius cōme-
daret mysteriū hui⁹ altitudinē: vltimū h̄
voluit infingere cordib⁹ z memoriē discipu-
loz a quib⁹ ad passionē discessurus erat.
Hec ille. Sicut q̄ p̄cepit dñs filiis israel
tūc p̄mo agnū paschale māducare q̄n̄ de-
cessit eos de captiuitate egyptiaca libera-
re: ita ch̄ris sacramētū eucharistie tūc p̄-
mo instituit q̄n̄ voluit nos de diabolica
p̄tate eripere. Tertia est instructio fer-
uētioris dilectōis quā sc̄z dñs ad nos ha-
buit z quā ad eū habere debem⁹. institū-
tū est em̄ hoc sacramētū: n̄ signū euiden-
tissimū amoris dulcissimū quā dñs habe-
bat ad genus humanū. Ervide bene hūc
amorē. Nō em̄ solū voluit dare nobis sua
.i. ohseq̄. i. oim̄ creaturaz: z suos. i. ange-
los in adiutoriū: sed etiā seipm̄ dare vo-
luit. Nō em̄ p̄tentus eē poterat amor: ille
dulcissimus q̄ nos diligit nisi seipm̄ daret
seipm̄ q̄ dedit i filiū p̄ carnis assumptio-
ne. Esa. ix. Fili⁹ dat⁹ est nobis. Dedit se
in sociū p̄ p̄formationē. Phil. ij. Habitu
inuētus vt hō. Dedit se in magistrū p̄ do-
ctrine p̄dicationē. Jo. xij. Vos vocatis

me mag⁹ z dñe z h̄n̄ dicitis sus eteni. De-
dit se in dūcē p̄ exēpli operationē. Jo. xij.
Exēplū dedit vobis: vt quēadmōdū ego
feci ita z vos faciatis. Dedit se in patrem
p̄ gr̄e regenerationē. Jo. j. Quotq̄ autē re-
ceperūt eū dedit eis p̄tatem filios dei fieri
his q̄ credūt in noie ei⁹. Dedit se in ho-
locautū medullatū z redēptōis n̄re p̄cū
p̄ suā passionē. Dedit etiā seipm̄ in abum
ad sp̄uale refectionē: z tandē dat seipm̄ in
celestē p̄mū ad n̄ram gl̄ificationē. Un̄
cātar ecclesia. Se nascēs dedit sociū: con-
uescēs in edulū: se moriēs in precii: se re-
gnās dat in p̄mū. O ikāmata charitas
iesu ch̄ri. O ardētissim⁹ amor clemētissim⁹
mi cordis sui. Supabūdāter p̄fecto nō
bis oñdit q̄ntū nos dilexit. Et qm̄ istud
est sacramētū amoris p̄tate institutū ē
quādo amor ei⁹ bulliebat atq̄ fremebat.
Jo. xij. Cū dilexisset suos q̄ erat in mun-
do: n̄ finē dilexit eos. i. fm̄ glo. maiora s̄
gna dilectōis ostendit.

Partū ē mysteriū admirāde signi-
ficatōis. Sacramētū p̄p̄e d̄r̄ sa-
cre rei signū. 'quodlibet' ei sacramē-
tū inq̄ntū sacramētū: aliqua rē sacra signi-
ficat. Hoc autē sacramētū tres h̄z significa-
tōes p̄cellentes pura cordis deuotiōe sc̄z
pius cōtemplandas.

Prima: ē signū rememoratīua.

Sc̄da: ē significatio rep̄ntatiua.

Tertia: est signū p̄figuratiua.

Prima igitur est signi-

ficatio rememoratīua sc̄z respectu rei p̄-
terite sc̄z oim̄ mysterioz q̄ p̄ nob̄ fecit de⁹
in carne hūana sc̄z incarnatōis: natiuitat-
is: z c. sp̄aliter passiois z mortis eius. ps.
Deorū fecit mirabiliū suoz misericōis
z miserator: dñs: efcā dedit timētib⁹ se. Et
q̄ ch̄ri passio vey fuit sacrificiū deo accepti-
ssimū. 3° p̄p̄ h̄c signū: h̄ sacm̄ d̄r̄
sacrificiū. Idcirco dñs istitues h̄ sacm̄ d̄r̄
Lu. xij. h̄ facite i meā cōmemoratōe. i. in
mee passiois recordatōe. Et h̄ apls ex-
ponit. j. Cor. xj. d. Quotiescūq̄ māduca-
bit⁹ panē hūc calicē biber⁹ mortē dñi an-
nūciabit⁹ donec veniat. s. ipe dñs ad iudic-
ciū. Consideratio affectiua hui⁹ signū
h̄z p̄cipue tres fruct⁹ dignissimos sive vti-
litates i nob̄. Primo em̄ ē inflammatiua

dine dilectōis qz videt redire nos in me
 morā illius amoris excellētissimi quē ad
 nos habuit dī filius qz p nob icarnat? e. nat?
 circūsus: passus: sepul? : z ad celos ascē
 dit. Et vide bñ amorē dei erga nos sic di
 etū ē sine pcedētis mysterij. Jo. iij. In h
 apparuit charitas dī in nob qm filiū suū
 vngentū misit de? in mūdū vt viuam?
 p eū. In h est charitas nō qm nos dilexerit
 mus deū: s; qm ipse pōr dilexit nos z mi
 sit filiū suū pccatorē p pccis nris. Hora
 bñ qz mirā nob oñdit dñs amoris dulces
 dine. De h vide sermone de scā cruce par
 te. ij. ar. iij. Scdo ē hortatia grā actō
 nis. Hiero. Jo saluator: h sacm tradidit
 vt sp comēoremur qz ipse p nob mortu? ē:
 ne sim? in grati tātis bñficijs. j. Coz. vj.
 Empti em estis pccio magno: iō maximas
 debem? grās redemptori nro. Tertio
 ē inductua interne pccatōis: h aut sacm
 p hāc pma sui sigtione redit nob qz me
 morā qz chīs p pccis nris mortu? ē: p
 qd pūgi multū arqz dolere debem? p
 derātes pccā nra fuisse eām mortz dñi. j.
 Pe. ij. Quis p pccis nris mortu? ē: iust?
 p inultis rē.

Secūda est significatio

repñtatiua. Et hec respectu rei pñt? scz ec
 clesiastice vnitatis: z rōe hui? dī cōio qz p
 ipm cōicamus z vnimur chō. Cōsidera
 tio hui? sigtōis hz in nob tres fruct? salu
 berrimos inqñtū oñdit triplicē debere eē
 vnitatē inter oēs veros catholicos.

Primo vnitatē mēbroz in vno capite.

Scdo vnitatē filioz in vno pfe.

Tertio vnitatē amīcoz in vna charitate
 Primo igit oñdit qz iter nos dz eē vnitatis
 mēbroz i vno capite. Cōuocatio em oim
 fidelū q ecclā dī ē coz? chīs mysticū em?
 caput ē ipse chīs. Eph. j. Ipse dicit caput
 sup oem ecclā qz ē coz? ipse. Et hēu idē
 rōne sigt p h sacm in q oēs chīs fideles
 recipiūt vñū z idē vnz chīs coz? . Rho.
 iij. Sic in vno cozpe multa mēbra hēm?
 oia aut mēbra nō eūdē actū hñt: ita multū
 vñū coz? sum? in chō. rē. Un pēz qntā
 inuriā faciūt huic sacro qz accedūt ad ipz
 bñtes odia z dissensionēs siue discordias
 cū alijs: dicit em scatiōi hui? sacri qd ē
 sacm charitatē z vnitatē. j. Coz. x. Un?

panis z vñū coz? mlti sñt? omnes q de
 vno pane z de vno calice picipam? . Ubi
 nota sup h qd dī vñū panis: q vñū panis
 material sit ex plib? granis puluerizat? p
 aq admixtionē z ignis decoctionē. Sic s
 spūalr vt sim? vñū panis. Primo necessa
 ria ē puluerizatō hūilitatē: vt scilicet vnus
 quisq seipsum hūillet? puluerē se eē cogit
 tando z seipm puluerizando z molēdo. nō
 em pōt supbz aut rebellis alijs bñ pūue
 re. Scdo hūectatio benignitatē: p quam
 vniūf hoies dū sibi inuicē placere volūt.
 Tertio decoctio charitatē: aq qppe farine
 mixta nisi fieret decoctio dispoeret ad coz
 ruptōnē: sic z hūuolētia mutua nisi sit
 decoctā charitatē igne traheret ad pecca
 ti corruptōnē z ruyā si vitz alijs alijs in
 oib? cōplacere p amorē naturalē nō re
 gularā vera charitate q ad animā salutē
 rēdit: z p quā sum? inuicē veniūli scdm
 q aiāz saluti pgruit. Pporet qz fiat de
 coctio p charitatē z sic dīm? vñū panis.

Scdo oñdit p dicitā scatio hui? sacri q
 int nos eē dz vnitatis filioz i vno pfe. Jo. j
 Quorū aut receperūt eū dedit eis patrē
 filios dei fieri. Tertio vnitatis amīcoz
 in vna charitate. Jo post institutionem
 hui? sacri dī dñs discipulis suis. Dada
 tū nouū do vob vt diligat? inuicē sic dile
 xi vos. In h cognoscent qz discipuli mei
 est? si dilectionē habuerit? ad inuicē. Hāc
 aut triplicē vnitatē p dicitā post institutio
 nē hui? sacri petebat dñs orās ad pferē z
 dī. Jo. xvij. Ego p eis rogo qz dedisti mi
 hi. rē. P fēte serua eos qz dedisti mi hui?
 sint vñū sic z nos rē. seqt. Non p eis rogo
 rātū sed z p eis q credituri sūt p xbu doz
 in me: vt oēs vñū sint: sicut tu p in me et
 ego in te: vt z ipz in nob vñū sint: vt myn
 dus credat qz tu me misisti: z ego clarita
 tē quā dedisti mihi dedi eis vt sint vñū sic
 z nos vñū sum? . Hec ibi.

Tertia est significatio

pfiguratiua. s. respectu rei future. scz dine
 fructōis q erit in patria: z ratiōe hui? dici
 tur vaticū qz ē cibus viatoz illuc tenden
 tū. Un cantat ecclesia. Ecce panis ange
 geloz factus cibus viatorū. Dicit etiā eu
 charistia. i. bona gratia: quia Rho. iij.
 Gratia dei vita eterna. In greco etiā dī

R R S

De sacro euchar. De myste.

citur metalipsis i. assumptio vel transsump-
tio: qz p h (vt dr Damascen?) unitate sū-
lā dei assumimur: siue in ei? unitate trans-
sumimur. Consideratio autē hui? significa-
tōis triplice habet fructū in nobis. **Pri-**
mo em ē inductiua speratiue affectionis.
Un dr h sacm pign? eterne hereditatē
vide dei bonitatē. Cū dñs p suā passiōe
nob adq̄sierit hereditatē celestē qz q̄diu
viatores sum? eā actu hēre nō possum? in
re sed tātū in spe. **3o** nob h sacm reliq̄ti
pign?. Nihil em mai?; nihil chari?; nihil
paosm? aut dign?; nihil dulci? aut vtil?
relinq̄re poterat i pign? q̄ seipm. Hiero.
Hāc vltimā mēoriā nob reliq̄t que ad hō
dū siq̄s pēgre pficiscēs aliqd pign? ē que
diligite relinq̄t vt q̄tēq̄ illd viderit pos-
sit z ei? bñficiā z amicitias mēozari quez
si ille pfecte dilexerit n̄ sine igētī d̄siderio
poterit illud videre. Hec ille. **Secūdo** ē
inductiua affectiue incitatiois. s. vt festine
mys ad deū pueni? z ad ipm clare viden-
dū ptingere. Heb. iij. Festinem? ingredi
in illā requiē. **Tertio** ē inductiua inci-
tatiue p̄gustatiois. **3o** dr Bern. **D** glorio-
sa z amabilis spōsa: spōsum habes in ter-
ra sub sacro: sed in celis habitat sine velo-
mēto. Hic reuera q̄si dulce pludū z iocū-
da despōsatio. **I**bi nuptiale p̄tūm z bea-
ta fiet p̄nctio. s. cū de fide ad spem: de
spe ad rem: z mensa ad mēsa: de sabbato
ad sabbatū fiet trāsmigratio. Tūc em vi-
dēbit ipē iesus q̄ dulcis ē in facie: dulcis in
ope: dulcis in noie. Hec ille. Tangūt autē
tres sup̄dicte siḡtōes in tribz or̄onibz siue
collectis que d̄nt in missa de eucharistia.
P̄tia in p̄ma: scda in scda: t̄tia in t̄tia: vt
vt clare p̄t̄z intueti. **3e** etiā tangūt i illa
an̄tiphona quā cātat eccl̄ia. **D** sacm p̄tū-
m in q̄ ch̄is sumit: recodit mēoria passio-
nis ei? ecce p̄ma signatio: mēs iplēz ḡra:
ecce siḡtōz scdam: qz p̄ ḡraz siue charitatē
fit xp̄itas mēbz or̄ eccl̄ie: z future gl̄e nob
pign? d̄nt: ecce t̄tia signatio. Cū itaq̄ re-
cipiēs aut adorabz ch̄i corp? i h sacro q̄n-
ta poteris deuotōe: tres p̄dictas signatio-
nes considera vt inde fructus salubres va-
leas reportare.

Quartū est mysteriū ordināde rece-
ptionis vbi p̄mo notandus est fm
theologos triplex modus recipiendi cor-

pus ch̄i. **Pri**m? mod? ē sacralis tātū q̄
p̄uenit h̄is q̄ h sacm zsi credētes accipiē
nō tñ sūt in charitate qz talis nō recipit ef-
fectū spūalē hui? sacri s̄z in d̄natiōe suā
sumit vt postea dante dō dicitur sumus.
Secds mod? ē spūalis tantū q̄ cōuenit
oibz iustis q̄ deuotionē z affectionē habēt
ad h sacm z ad ch̄i passiōe p̄ ipsum rep-
sentatam. **3uis** h sacm actu nō accipiāt
Aug. li. de remedio p̄nie. z h̄r de pe. xij.
ij. Crede z māduca. Credere em in eū
hoc ē panē viuū māducare. Qui credit in
eū māducat eū. Hec ille. Sic ar dr Be.
in. iij. Māducare hoc sacm spūalr ē re-
cogitare z reficī circa ch̄i passiōe q̄ fuit
in corpis ei? m̄ultiplici afflictioe z sangui-
nis effusioe. **3n** q̄ manifestat imensa dei
charitas z in hoc aīa pfecte reficī z dele-
ctat. **Tert**i? mod? ē sacramental z spū-
alis simul: z iste ceterz paribz p̄fectior ē. Est
tñ aḡuertendū qz receptio sacramentalis
pōt etiā z v̄z dia spūalis vt spūale disti-
guīt z corporale. Nō em in hoc sacro mā-
ducat ch̄is corporalr s̄z spūalr z inuisibilr
l̄ter. Un cū dñs dixisset Jo. v. Nisi mā-
ducauerit carnē filij hoīs nō habebitis
vitā in vobis. Multi ex discip̄is eius au-
dientes dixerūt. Dur? ē hic sermo. zc. qui
bus ipse dñs ait. Spūs est qui viuificat.
caro autē nō p̄dest quicq̄. q. d. fm expōsi-
tione augustinī sup. fm. iij. Spūalr itel-
lige q̄ locut? suz. Nō hoc corp? qd vidēz
māducaturi estis z bibituri illū sanguinē
quē furi sūt q̄ me crucifigēt. Sacm ill-
qd vobz cōmēdam? qd spūalr intellectus
viuificabit vos. Nō em erat māduca dūz
corp? eius in ea spe q̄ ab eis videbat: sed
spūalr z inuisibilr sub aliena spe. Nam la-
cra eccl̄e ordinant ad subuētiē dū hoi in vi-
ta spūali. Circa h autē mysteriū receptio-
nis tria sunt specialia mysteria declarāda.

Primū: est procuranda deuote receptio-
nis dignitas.

Secdm: est desideranda digne receptio-
nis fructuositas.

Tertiū: est abominanda indigne recep-
tionis detestabilitas.

Quartū igitur ē pcuranda deuote re-
ceptionis dignitas. Vbi p̄mo notandū est qz
aliquis potest dici in-
dign? hoc sacro duplicif. Aut ratōe p̄io